

Briuselis, 2026 m. gegužės 4 d.
(OR. en)

8824/26

ENER 213
FISC 158
ECOFIN 561
COMPET 516
ENV 443
IND 301

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2026 m. balandžio 30 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	C(2026) 2852 final
Dalykas:	KOMISIJOS REKOMENDACIJA 2026 04 30 dėl pažeidžiamų ir energijos nepriteklių patiriančių vartotojų apsaugos nuo energijos atjungimo ir dėl jų apsaugos planuojant ir vykdant laipsnišką gamtinių dujų atsisakymą arba nutraukiant gamtinių dujų skirstymo tinklų eksploatavimą

Delegacijoms pridedamas dokumentas C(2026) 2852 final.

Pridedama: C(2026) 2852 final

Briuselis, 2026 04 30
C(2026) 2852 final

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2026 04 30

dėl pažeidžiamų ir energijos nepriteklių patiriančių vartotojų apsaugos nuo energijos atjungimo ir dėl jų apsaugos planuojant ir vykdant laipsnišką gamtinių dujų atsisakymą arba nutraukiant gamtinių dujų skirstymo tinklų eksploatavimą

{SWD(2026) 126 final}

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2026 04 30

dėl pažeidžiamų ir energijos nepriteklių patiriančių vartotojų apsaugos nuo energijos atjungimo ir dėl jų apsaugos planuojant ir vykdant laipsnišką gamtinių dujų atsisakymą arba nutraukiant gamtinių dujų skirstymo tinklų eksploatavimą

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

- (1) energija atjungiamą, kai namų ūkiui nutraukiamas pagrindinių energetikos paslaugų teikimas, pavyzdžiui, elektros energijos ar dujų tiekimas. Dažnai taip atsitinka dėl to, kad neapmokamos sąskaitos, o tai galima paaiškinti įvairiais veiksniais, glaudžiai susijusiais su energijos nepriteklumi, įskaitant mažas pajamas, dideles energijos sąnaudas ir nepakankamas galimybes naudotis energijos vartojimo efektyvumo sprendimais ir finansavimu;
- (2) apsauga nuo energijos atjungimo ir draudimas ją atjungti kritiniais laikotarpiais pirmą kartą buvo nustatyti 2009 m. ir sustiprinti Direktyva (ES) 2019/944¹, o vėliau sustiprinti Direktyva (ES) 2024/1711² ir Direktyva (ES) 2024/1788³, siekiant užtikrinti, kad visi vartotojai galėtų naudotis pagrindinėmis energetikos paslaugomis, nustatant naujas nuostatas ir tiekėjų pareigas, susijusias su vartotojų teisėmis ir apsauga;
- (3) galimybė gauti būstą ir pagrindines energetikos paslaugas yra išankstinė teisė į deramą gyvenimo lygį sąlyga, kaip pripažįstama Europos socialinių teisių ramsčio 19 ir 20 principuose ir Europos įperkamo būsto plane⁴. Todėl apsaugos nuo atjungimo užtikrinimas tiesiogiai padeda siekti Sąjungos socialinių tikslų ir visapusiškai įgyvendinti šį principą;
- (4) kaip pabrėžta Komunikate dėl įperkamos energijos veiksmų plano⁵, dėl didelių energijos kainų vis daugiau europiečių nebegali apmokėti savo sąskaitų už energiją. Tarp jų – pažeidžiami vartotojai, kurie energijai išleidžia neproporcingai didelę savo pajamų dalį, ir daug vidutinės pajamas gaunančių žmonių;

¹ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES, *OL L 158, 2019 6 14*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>.

² 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1711, kuria dėl Sąjungos elektros energijos rinkos modelio tobulinimo iš dalies keičiamos direktyvos (ES) 2018/2001 ir (ES) 2019/944, *OL L, 2024/1711, 2024 6 26*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj>.

³ 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1788 dėl dujų iš atsinaujinančiųjų išteklių, gamtinių dujų ir vandenilio vidaus rinkų bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2023/1791 ir panaikinama Direktyva 2009/73/EB, *OL L, 2024/1788, 2024 7 15*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>.

⁴ *Europos įperkamo būsto planas. Būstas. Europos Komisija, COM(2025) 1025 final, 2025 12 16.*

⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Įperkamos energijos veiksmų planas. Mūsų energetikos sąjungos tikros vertės atskleidimas siekiant užtikrinti įperkama, efektyviai naudojamą ir švarią energiją visiems europiečiams“, COM(2025) 79 final.

- (5) ši rekomendacija apima energijos nepriteklių, apibrėžtą Direktyvos (ES) 2023/1791⁶ 2 straipsnio 52 punkte, ir pažeidžiamus vartotojus, nurodytus Direktyvos (ES) 2019/944⁷ 28 straipsnyje ir Direktyvos (ES) 2024/1788⁸ 26 straipsnyje. Komisija paskelbė dvi rekomendacijas⁹ dėl energijos nepritekliaus, kurios taip pat susijusios su pažeidžiamais vartotojais;
- (6) Direktyvos (ES) 2019/944 10 straipsnio 11 dalyje ir Direktyvos (ES) 2024/1788 11 straipsnio 10 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, kad energijos tiekėjai pakankamai iš anksto prieš bet kokią planuojamą atjungimą pateiktų namų ūkio vartotojams tinkamą informaciją apie atjungimui alternatyvias priemones. Tokiomis alternatyviomis priemonėmis galima nurodyti paramos šaltinius siekiant išvengti atjungimo, išankstinio mokėjimo sistemas, energijos vartojimo auditus, konsultavimo energijos klausimais paslaugas, alternatyvius mokėjimo planus, patarimus dėl skolos valdymo arba atjungimo moratoriumą ir vartotojams, kuriems gresia atjungimas, neturi būti sudaryta papildomų išlaidų. Veiksminga praktika jau įgyvendinama visoje Sąjungoje ir gali būti atkartota ir išplėsta siekiant apsaugoti pažeidžiamiausius vartotojus (kurie, naudodami išankstinio mokėjimo skaitiklį, galėtų jaustis verčiami patys atsijungti) ir užtikrinti nuolatinę prieigą prie energijos;
- (7) laiku perkelti į nacionalinę teisę ES nuostatas dėl pažeidžiamų vartotojų ir energijos nepritekliaus, visų pirma Direktyvos (ES) 2019/944 28a straipsnį ir Direktyvos (ES) 2024/1788 28 straipsnį, yra labai svarbu, siekiant užtikrinti visapusišką požiūrį į pažeidžiamų namų ūkių apsaugą nuo energijos atjungimo taikant koordinuotą ir bendradarbiavimu grindžiamą valdymą įvairiais lygmenimis ir su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais, taip pat visiems susijusiems subjektams dalijantis geriausia praktika tarpusavyje;
- (8) rengiant veiksmingas paramos priemones labai svarbu tiksliai nustatyti pažeidžiamus vartotojus ir energijos nepriteklių patiriančius žmones. Siekiant įvertinti, ar paramos gavėjai turėtų gauti nuolatinę paramą arba ar jų individuali padėtis pagerėjo, ir laiku tikslingai padėti tiems, kuriems to reikia, būtina reguliariai peržiūrėti ir atnaujinti atitinkamus duomenis;
- (9) siekiant pašalinti pagrindines energijos nepritekliaus priežastis, apsaugoti pažeidžiamus vartotojus ir užkirsti kelią atjungimui, reikia teikti pirmenybę struktūrinėms ilgalaikėms priemonėms, pasinaudojant Sąjungos ir nacionaliniu finansavimu. Tokios priemonės apima energijos vartojimo efektyvumą, prieigą prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių, savarankišką energijos gamybą ir pasigamintos energijos vartojimą, dalijimąsi energija, energetikos bendrijas, taip pat išmaniųjų skaitiklių naudojimo skatinimą ir tikralaikę energijos sąnaudų stebėseną;

⁶ 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/1791 dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/955, *OL L 231, 2023 9 20*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>.

⁷ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES, *OL L 158, 2019 6 14*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/2025-10-12>.

⁸ 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1788 dėl dujų iš atsinaujinančiųjų išteklių, gamtinių dujų ir vandenilio vidaus rinkų bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2023/1791 ir panaikinama Direktyva 2009/73/EB, *OL L, 2024/1788, 2024 7 15*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>.

⁹ 2020 m. spalio 14 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2020/1563 dėl energijos nepritekliaus, *OL L 357, 2020 10 27*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2020/1563/oj>. 2023 m. spalio 20 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2023/2407 dėl energijos nepritekliaus, *OL L, 2023/2407, 2023 10 23*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>.

- (10) siekiant suteikti galimybių pažeidžiamiesiems ir energijos nepriteklių patiriantiems vartotojams ir juos apsaugoti, esminiai dalykai yra lengvai prieinama informacija ir gairės, tikslinis mokymas, paprastos priemonės ir aktyvus įtraukimas prieš atjungimą. Tai padidins informuotumą ir pasitikėjimą tiekėjais;
- (11) skaitmeninės prieinamos priemonės, įskaitant nuotoliniu būdu nuskaitomus vartojimo duomenis, išmaniuosius skaitiklius ir tiekėjo ir kliento sąveikos priemones, leidžia nustatyti ankstyvus mokėjimo sunkumų požymius. Nuspėjamas skaidrių patariamųjų priemonių ir pagalbos priemonių, pavyzdžiui, vieno langelio principu veikiančių centrų, teikiančių integruotas energinės renovacijos paslaugas, kaip nustatyta Direktyvoje (ES) 1275/2024¹⁰ dėl pastatų energinio naudingumo, finansavimas yra labai svarbus, siekiant patenkinti individualius pažeidžiamų namų ūkių poreikius;
- (12) tam tikromis konkrečiomis aplinkybėmis tiesioginė tikslinė viešoji parama (pvz., subsidijos, energijos kuponai, tikslinės paramos programos), kai ji aiškiai skirta pažeidžiamiesiems namų ūkiams, yra svarbi struktūrinės ir ilgalaikės priemonės papildanti priemonė, padedanti pažeidžiamiesiems vartotojams tvarkyti savo sąskaitas už energiją ir užkirsti kelią energijos atjungimui;
- (13) siekiant apsaugoti vartotojus nuo energijos atjungimo, teisėkūros priemonės gali apimti sezoninio atjungimo draudimus, pagalbą vartotojams, patiriantiems sunkumų dėl sąskaitų už energiją, ir apsaugos priemones, kuriomis siekiama išvengti neigiamų išankstinio mokėjimo sistemų pasekmių, pavyzdžiui, įrengimo ir priežiūros išlaidų, ir užtikrinti, kad išankstinio mokėjimo skaitiklių naudotojams taikomi tarifai nebūtų didesni nei kitiems energijos vartotojams;
- (14) Direktyvos (ES) 2019/944 27a straipsnyje, įtrauktame Direktyva (ES) 2024/1711, reikalaujama, kad valstybės narės nustatytų tvarką garantiniams tiekėjams. Direktyvos (ES) 2024/1788 29 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės nustatytų tvarką garantiniams tiekėjams arba imtųsi lygiaverčių priemonių, kad užtikrintų tiekimo tęstinumą bent namų ūkio vartotojams. Minėtose nuostatose taip pat reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, kad tuo atveju, kai galutinis vartotojas perduodamas garantiniam tiekėjui, toks tiekėjas praneštų savo sąlygas ir užtikrintų, kad paslaugos tiems vartotojams būtų nepertraukiamai teikiamos tiek laiko, kiek reikia naujam tiekėjui rasti;
- (15) energijos tiekėjams tenka labai svarbus vaidmuo apsaugant pažeidžiamus vartotojus ir užkertant kelią energijos atjungimui. Labai svarbu priimti suprantamas, paprastas, laispsniškas atjungimo procedūras, kuriomis būtų atsižvelgiama į šių vartotojų poreikius ir padėti. Savanoriško dalyvavimo kodeksai, apimantys tiekėjus, vartotojų asociacijas ir skirstymo sistemos operatorius, gali padėti užkirsti kelią energijos atjungimui, skatinti sąžiningą ir skaidrų elgesį su vartotojais ir suteikti galimybę gauti aiškią informaciją ir paramą;
- (16) siekiant suprasti atjungtų vartotojų arba vartotojų, kuriems kyla atjungimo rizika, padėties ypatumus ir mastą, labai svarbu stebėti atjungimo procesus, atjungtų vartotojų dalį, priežastis ir poveikį, taip pat namų ūkio vartotojų skundus. Tai apima energijos tiekėjų nustatytą pranešimo laikotarpį peržiūrą, mokėjimo planų prieinamumo ir pasiekiamumo vertinimą ir pažeidžiamiesiems vartotojams siūlomos paramos lygį. Nacionalinės reguliavimo institucijos atlieka svarbų vaidmenį renkant ir teikiant atitinkamą informaciją pagal Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnio 1 dalies o punktą

¹⁰ 2024 m. balandžio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1275 dėl pastatų energinio naudingumo, OL L, 2024/1275, 2024 5 8, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>.

ir taip padeda užtikrinti, kad visi vartotojai būtų tinkamai apsaugoti ir remiami veiksmingomis priemonėmis;

- (17) Direktyvos (ES) 2024/1788 27 straipsnyje reikalaujama, kad Komisija pateiktų gaires valstybėms narėms dėl pažeidžiamų ir energijos nepriteklių patiriančių vartotojų apsaugą planuojant ir vykdant laipsnišką gamtinių dujų atsisakymą arba nutraukiant gamtinių dujų skirstymo tinklų eksploatavimą;
- (18) pastarojo meto energijos kainų svyravimai Rusijai pradėjus karą prieš Ukrainą ir vėlesnis perėjimas prie brangesnio suskystintų gamtinių dujų importo aiškiai rodo, kad reikia sparčiau pereiti prie įperkamos vietoje gaminamos švrios energijos;
- (19) kelios valstybės narės jau pradėjo įgyvendinti nacionalines arba regionines laipsniško gamtinių dujų atsisakymo strategijas, pripažindamos, kad tai bus laipsniškas ir ilgalaikis procesas;
- (20) siekiant užtikrinti energetinį saugumą ir energijos įperkamumą, vartotojams turi būti suteikta galimybė pereiti nuo gamtinių dujų prie švaresnių, elektra grindžiamų alternatyvų. Nors dujos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių tam tikrose vietovėse gali atlikti tam tikrą vaidmenį, numatoma, kad didelė esamo dujų skirstymo tinklo dalis neteks reikšmės. Siekiant išvengti neišnaudojamo turto, reikės valdomai nutraukti eksploatavimą ir strategiškai planuoti investicijas;
- (21) pagrindinis laipsniško gamtinių dujų atsisakymo procesų principas turėtų būti pažeidžiamų namų ūkių apsauga ir įperkamos bei įtraukios prieigos prie švrios energijos užtikrinimas. Tai labai svarbu siekiant užtikrinti sklandų daugelio energijos nepriteklių patiriančių vartotojų perėjimą prie švaresnių energijos alternatyvų ir užkirsti kelią rizikai, kad didėjantys tarifai jiems darys neproporcingą poveikį ir jie toliau patirs energijos nepriteklių;
- (22) siekiant užtikrinti bendrą, tarpsektorinį ir integruotą sistemos planavimo požiūrį į laipsnišką gamtinių dujų atsisakymą, grindžiamą bendrais energijos pasiūlos ir paklausos raidos visuose energetikos sektoriuose scenarijais ir parengtą dalyvaujant visiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, būtina veiksmingai koordinuoti nacionalinių, regioninių ir vietos valdžios institucijų, dujų operatorių ir kitų atitinkamų elektros energijos ir šildymo bei vėsinimo sektorių operatorių, taip pat socialinių partnerių, vartotojų organizacijų, pilietinės visuomenės ir vietos suinteresuotųjų subjektų veiksmus. Toks koordinavimas padėtų užtikrinti nuoseklų planavimą ir įgyvendinimą, įskaitant ir pakankamų išteklių ir vietos valdžios institucijų, kaip pagrindinių sudarančių sąlygas subjektų, galimybių gauti finansavimą užtikrinimą, taip pat lanksčių bei skaidrių ilgalaikių tinklo strategijų kūrimą;
- (23) prastai parengti, pristatyti ar įgyvendinti laipsniško gamtinių dujų atsisakymo procesai gali sukelti socialinį pasipriešinimą ir nepasitikėjimą elektrifikacijos ir energetinės nepriklausomybės nauda. Todėl valstybės narės daugiausia dėmesio turėtų skirti žmonėms ir savo darbą grįsti bendrais vartotojų apsaugos, skaidrumo, sąžiningumo, prieinamumo, įperkamumo ir visuomenės dalyvavimo principais;
- (24) valstybės narės yra nevienodai priklausomos nuo gamtinių dujų, skiriasi jų pastatų ūkio charakteristikos, jos skirtingai įgyvendina laipsnišką iškastinio kuro katilų atsisakymą pagal Direktyvos (ES) 2024/1275 17 straipsnio 15 dalį, nevienodas ir jų pajėgumas remti pažeidžiamus namų ūkius. Savo nacionaliniuose pastatų renovacijos planuose jos turi nustatyti politiką ir priemones, kaip laipsniškai pasiekti, kad 2040 m. būtų atsisakyta minėtų išteklių. Nacionaliniai būdai atspindės konkrečias nacionalines ir vietos aplinkybes, kartu laikantis minėtų bendrų principų;

- (25) sąžiningam ir įtraukiam laipsniško gamtinių dujų atsisakymo įgyvendinimui remti gali būti naudojamos Sąjungos lygmeniu prieinamos finansavimo priemonės, pavyzdžiui, Europos regioninės plėtros fondas, Sanglaudos fondas ir Teisingos pertvarkos fondas, laikantis papildomumo ir administracinio supaprastinimo principų;
- (26) siekiant įgyvendinti įperkamos energijos veiksmų plano tikslus ir Komisijos įsipareigojimą užtikrinti geresnę reglamentavimą, įgyvendinimą, supaprastinimą¹¹ ir politikos nuoseklumą, šia rekomendacija siekiama supaprastinti įgyvendinimą nacionaliniu ir vietos lygmenimis, pateikiant aiškias ir praktines gaires, vengiant nereikalingos administracinės naštos ir užtikrinant, kad priemonės būtų prieinamos ir lengvai suprantamos tiek asmenims, tiek valdžios institucijoms;
- (27) pagal Europos socialinių teisių ramstį ir 2020–2025 m. ES lyčių lygybės strategiją valstybės narės turėtų užtikrinti, kad rengiant ir įgyvendinant laipsniško gamtinių dujų atsisakymo priemones būtų skatinama lyčių lygybė ir nediskriminavimas, taip pat neįgalųjų teisės,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

Valstybėms narėms rekomenduojama imtis šių priemonių:

Pažeidžiamų ir energijos nepriteklių patiriančių vartotojų apsauga nuo energijos atjungimo

I. Perkėlimas į nacionalinę teisę, apibrėžimas ir identifikavimas

- Užtikrinti, kad į nacionalinę teisę kuo greičiau būtų visiškai, nuosekliai ir laiku perkeltos** visos ES nuostatos dėl pažeidžiamų vartotojų ir energijos nepriteklių patiriančių vartotojų, visų pirma Direktyvos (ES) 2019/944 28 ir 28a straipsniai ir Direktyvos (ES) 2024/1788 28 straipsnis, užtikrinant lygiavertį apsaugos lygį tiek elektros energijos, tiek dujų sektoriuose. Valstybės narės turėtų užtikrinti nuoseklumą visose energijos rinkose ir tai, kad nė vienas vartotojas neprarastų galimybės naudotis pagrindinėmis energetikos paslaugomis dėl sektorių reguliavimo skirtumų.
- Pagrįsti** pažeidžiamų ir energijos nepriteklių patiriančių vartotojų **tinkamumą gauti paramą** aiškiais, objektyviais, patikimais ir savalaikiais duomenimis, atspindinčiais įvairius pažeidžiamumo aspektus. Socialiniai ir ekonominiai, energetikos, klimato, pastatų, sveikatos ir šiluminio komforto duomenys turėtų būti įtraukti į tinkamumo vertinimą ir papildyti pagal šaltinius suskirstytai (pvz., išmaniųjų skaitiklių ar jutiklių) ir vietos institucijų duomenimis. Tai leidžia parengti tinkamumo kriterijus, kuriais užtikrinamas holistinis požiūris, atspindintis visą namų ūkio padėties vaizdą. Kai tinkama, valstybės narės turėtų taikyti automatinius tinkamumo finansuoti mechanizmus atitinkamoms institucijoms dalijantis duomenimis, kad būtų sumažinta administracinė našta ir stigmatizavimas. Papildomi savarankiško nustatymo procesai turėtų išlikti paprasti ir prieinami įvairiais kanalais (internetu, telefonu, paštu arba fiziškai).
- Dažnai **peržiūrėti ir atnaujinti tinkamumo** kriterijus ir paramos schemas, siekiant užtikrinti, kad jie išliktų tikslingi ir veiksmingi, ir užkirsti kelią bet kokiam

¹¹ Paprastesnė ir greitesnė Europa. Komunikatas dėl įgyvendinimo ir supaprastinimo, COM(2025) 47 final.

piktnaudžiavimui procesu. Duomenys turėtų būti reguliariai atnaujinami, kad būtų atsižvelgiama į pajamų, namų ūkio sudėties, sveikatos ar užimtumo statuso pokyčius, taip pat į kitus 2 rekomendacijoje nurodytus duomenis.

II. Atjungimo prevencija

4. **Teikti pirmenybę struktūrinėms ilgalaikėms priemonėms**, pavyzdžiui, energijos vartojimo efektyvumo didinimui, atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimui, pasigamintos energijos vartojimui, dalijimuisi energija ir dalyvavimui energetikos bendrijose, remiantis išmaniaisiais skaitikliais ir tikralaike stebėseną. Prireikus papildyti tokias priemones tiksline ir laikina tiesiogine viešąja parama, įskaitant tikslinę finansinę pagalbą, siekiant padėti pažeidžiamiesiems vartotojams valdyti sąskaitas už energiją ir išvengti atjungimo.
5. **Gerinti vartotojų informavimą ir informuotumą** teikiant aiškias gaires ir mokymus apie teises ir pareigas, raštingumą energijos srityje, sąskaitų išrašymą, tiekėjo pakeitimą ir paramą kilus sunkumams, taip pat gerinant naudojimąsi esamomis lengvatomis ir informuotumą apie jas. Valstybės narės, laikydamosi Sąjungos gairių dėl integruotų renovacijos paslaugų¹², turėtų užtikrinti tinkamą finansavimą vieno langelio principu veikiančioms centrų ir konsultavimo tarnyboms, padedantiems mažas pajamas gaunantiems ir energijos nepriteklių patiriančioms namų ūkiams.
6. **Įdiegti išankstinio perspėjimo mechanizmus pažeidžiamumui nustatyti**: valstybės narės turėtų skatinti tiekėjus ir skirstymo sistemos operatorius sukurti išankstinio namų ūkio vartotojų, kuriems kyla nemokėjimo rizika, nustatymo sistemas, atsižvelgiant į vartojimo anomalijas ar įsiskolinimus. Tokios sistemos turėtų inicijuoti prevencinius ir pagalbos veiksmus, teikti konsultacijas energetikos klausimais arba nukreipti į socialinės pagalbos tarnybas dar prieš paskelbiant oficialų pranešimą apie atjungimą.

III. Apsauga nuo atjungimo

7. **Priimti tinkamas teises apsaugos priemones**, įskaitant:
 - (a) sezoninio atjungimo draudimus ir mediciniškai pagrįstas išimtis, nustatytas atsižvelgiant į nacionalines klimato ir socialines sąlygas, ir draudimą visus metus atjungti elektros tiekimą vartotojams, kurie dėl sveikatos būklės yra itin priklausomi nuo elektrinės medicinos įrangos;
 - (b) specialiai pritaikytą pagalbą įsiskolinusiems vartotojams arba vartotojams, kuriems gresia įsiskolinimas, įskaitant mokėjimo planus, skolos valdymo paramą ir, kai pagrįsta, skolos mažinimą, taip pat priemones, kuriomis ribojami atjungimo ir pakartotinio prijungimo mokesčiai arba jų atsisakoma;
 - (c) taisykles, kuriomis užtikrinama, kad atjungimas nebūtų vykdomas, kai sąskaita yra oficialiai užginčijama ir ginčas neišspręstas, kai deramasi dėl mokėjimo plano arba kai vartotojas laikosi sutarto mokėjimo plano, visapusiškai laikantis šalių sutartinių teisių ir pareigų, ir

¹² 2026 m. kovo 10 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2026/536 dėl praktinių gairių dėl vieno langelio principu veikiančių centrų teikiamų su energijos vartojimo efektyvumu ir pastatų energiniu naudingumu susijusių paslaugų, *OL L 536, 2026 3 11, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2026/536/oj>*.

- (d) taisykles, kuriomis užtikrinama, kad išankstinio mokėjimo sistemose nebūtų nustatomi didesni tarifai ar paslėptos išlaidos ir kad negražintos skolos būtų susigrąžinamos taikant proporcingas ir sąžiningas procedūras.
8. **Užtikrinti veiksmingą garantinio tiekėjo tvarką, garantuojančią tiekimo tęstinumą**, apsiribojant laikinu naudojimu, su automatiniu ir neatidėliotinu perėjimu, kad nenutrūktų paslaugų teikimas, ir skaidrų bendravimą bei vartotojų informavimą, siekiant užtikrinti, kad jiems nebūtų taikomos brangios įsipareigojimų neįvykdymo normos ir jie turėtų galimybę naudotis būtinomis priemonėmis ir ištekliais, kad galėtų priimti pagrįstus sprendimus dėl energijos tiekimo.
 9. **Skatinti atsakingo tiekėjo praktiką**, raginant priimti aiškias laipsniško atjungimo procedūras, pagrįstus įspėjimo laikotarpius ir, kai techniškai įmanoma, pakoreguoto minimalaus elektros energijos tiekimo laikotarpį, kurio pakaktų pagrindiniams poreikiams patenkinti. Valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad tiekėjai teiktų specialiai pritaikytas konsultacijas dėl pagalbos apmokant sąskaitas už energiją ir dėl tinkamiausių pasiūlymų, aiškiai bendraudami įvairiomis kalbomis ir kanalais.
 10. **Skatinti tiekėjų, vartotojų asociacijų ir skirstymo sistemos operatorių savanoriško dalyvavimo kodeksus**, kad būtų skatinamas sąžiningumas, skaidrumas ir bendradarbiavimas užkertant kelią atjungimui.

IV. Valdymas, stebėjimas ir įvertinimas

11. **Užtikrinti koordinuotą daugiapakopį valdymą**, įtraukiant nacionalines ir vietos valdžios institucijas, socialinės paramos tarnybas, tiekėjus, ombudsmenų tarnybas ir vartotojų organizacijas, kad būtų dalijamasi geriausia praktika ir koordinuojamos intervencinės priemonės.
12. **Įgalinti reguliavimo institucijas** stebėti atjungimo rodiklius ir apie juos pranešti, analizuoti skundus ir įvertinti tiekėjų įspėjimo laikotarpių tinkamumą ir mokėjimo plano galimybes.
13. **Parengti išsamius rodiklius ir duomenų rinkimo sistemas**, apimančius tiek atjungimą, tiek savarankišką atsijungimą, suskirstytus pagal namų ūkio charakteristikas ir socialinę bei ekonominę padėtį, lytį, etninę kilmę ir sveikatą, kad būtų galima nustatyti spragas, įvertinti priemonių veiksmingumą ir nurodyti, kokių taisomųjų veiksmų imtis.
14. **Apsvarstyti galimybę**, kai tinkama, **išplėsti prevencijos ir apsaugos nuo atjungimo priemones**, kad jos būtų taikomos ne tik namų ūkiams, kuriems gresia atjungimas, bet ir platesnei vartotojų, kurie gali susidurti su energijos įperkamumo sunkumais, kategorijai, pavyzdžiui, mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams, kuriems gresia įsiskolinimas arba kurie susiduria su staigiais pajamų sukrėtimais.
15. **Sutelkti Sąjungos ir nacionalinį finansavimą**: Valstybės narės turėtų visapusiškai pasinaudoti įvairiomis finansavimo galimybėmis, įskaitant Socialinį klimato fondą, kad finansuotų prevencines ir apsaugos nuo energijos atjungimo priemones, įskaitant struktūrines priemones, tikslinę paramą, skaitmenines ankstyvosios intervencijos priemones ir socialinių darbuotojų bei vartotojų mokymą.

**Pažeidžiamų ir energijos nepriteklių patiriančių vartotojų apsaugos užtikrinimas
planuojant ir vykdant laipsnišką gamtinių dujų atsisakymą arba nutraukiant gamtinių
dujų skirstymo tinklų eksploatavimą**

I. Sukurti teises ir politikos sistemas, kuriomis būtų sudarytos sąlygos sklandžiai ir sąžiningai laipsniškai atsisakyti gamtinių dujų

16. Užtikrinti, kad Direktyvos (ES) 2024/1788 13, 55 ir 57 straipsnių nuostatos būtų visapusiškai, nuosekliai ir laiku koordinuotai perkeltos į nacionalinę teisę ir taikomos, taip pat užtikrinti nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų, nacionalinių pastatų renovacijos planų ir šildymo bei vėsinimo strategijų suderinamumą, kad būtų sudarytos sąlygos nuosekliai, veiksmingai ir sąžiningai plėtoti elektros energijos, šilumos ir dujų tinklus visais valdymo lygmenimis.
17. Parengti laipsniško gamtinių dujų atsisakymo strategijas ir politiką, atsižvelgiant į naudą, kurią jos duos vartotojams ir visuomenei, ir siekiant optimizuoti atitinkamų namų ūkių klientų patirtį.
18. Pirmenybę teikti energijos taupymui, pastatų renovacijai ir švaraus šildymo sprendimams, kaip veiksmingoms priemonėms, kuriomis pažeidžiami ir energijos nepriteklių patiriantys vartotojai apsaugomi nuo energijos kainų svyravimo ir išlaidų iškastiniam kurui, įskaitant anglies dioksido apmokestinimą.
19. Nustatyti išsamų nacionalinių, regioninių ir vietos administracijų veiklos planavimą ir koordinavimą ir įtraukti visus atitinkamus suinteresuotuosius subjektus, įskaitant energijos operatorius, nacionalines reguliavimo institucijas, vartotojų organizacijas, socialinius partnerius, pilietinę visuomenę ir gyventojus, į visus laipsniško gamtinių dujų atsisakymo proceso etapus. Vietos ar regioninės energetikos agentūros ar panašios įstaigos, jei tokių yra, gali remti šį procesą, atsižvelgdamos į nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu joms priskirtas funkcijas.
20. Suteikti visiems atitinkamiems subjektams pakankamai laiko laipsniškam gamtinių dujų atsisakymui planuoti ir įgyvendinti, geriausia – bent 10 metų, ypač nuo gamtinių dujų labai priklausomuose regionuose. Valstybės narės turėtų teikti pirmenybę gamtinių dujų poreikio mažinimui didinant energijos vartojimo efektyvumą, skatinant elektrifikaciją ir švarių technologijų diegimą, savanorišką atsijungimą ir draudimą įrengti naujas dujų jungtis, kartu didinant švarių alternatyvų patrauklumą, be kita ko, pasitelkiant apmokestinimą, laipsnišką subsidijų iškastiniam kurui panaikinimą ir tikslines paskatas pereiti prie alternatyvių technologijų.
21. Remti tiek individualius sprendimus (pvz., šilumos siurblius ir saulės šiluminę energiją), tiek kolektyvines sistemas (pvz., veiksmingą centralizuotą šilumos ir vėsumos tiekimą, bendrus geoterminės energijos ar atliekinės šilumos projektus), ypač atsižvelgiant į įperkamumą mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams ir regionams.
22. Suteikti savivaldybėms galimybę tapti pagrindiniais subjektais, vietos lygmeniu sudarančiais sąlygas vykdyti laipsniško gamtinių dujų atsisakymo procesus. Kai aktualu, naudoti vietos šildymo ir vėsinimo planus, kurių pagal Direktyvos (ES) 2023/1791 25 straipsnio 6 dalį reikalaujama iš savivaldybių, kuriose gyvena daugiau kaip 45 000 gyventojų, kaip veiklos sistemą alternatyvoms nustatyti ir vietos bendruomenėms remti.

23. Teikti tikslinę techninę ir administracinę paramą, visų pirma mažosioms ir vidutinio dydžio savivaldybėms, kad būtų įveikti administraciniai ir finansiniai apribojimai planuoti ir įgyvendinti laipsniško gamtinių dujų atsisakymo procesus. Ši parama turėtų apimti mokymą, sutelktą techninę pagalbą ir galimybę naudotis ES paramos programomis.
24. Skatinti energetikos bendrijas ir dalijimosi energija iniciatyvas nustatant aiškias ir paprastas taisykles, mažinant administracines išlaidas ir našą, teikiant finansines paskatas ir galimybes naudotis technologijomis, taip pat užtikrinant socialinę įtrauktį dalyvavimo ir naudos pasidalijimo srityse.
25. Spręsti skirtingų paskatų problemą nuomojamuose būstuose, suderinant nuomotojų ir nuomininkų interesus reguliavimo priemonėmis, tikslinėmis finansavimo priemonėmis ir paskatomis renovacijai.
26. Pašalinti kliūtis daugiabučių pastatų renovacijai supaprastinant bendros nuosavybės struktūrų galimybes gauti finansavimą ir sprendimų priėmimą. Skatinti kompleksines arba rajono lygmens renovacijas, kad būtų pasiekta masto ekonomija ir pagerintas įperkamumas bei komfortas.
27. Užtikrinti „pažeidžiamų vartotojų“ ir „energijos nepritekliaus“ apibrėžčių nuoseklumą dujų ir elektros energijos sektoriuose, atsižvelgiant į valstybių narių nacionalinę socialinę ir būsto politiką.
28. Užtikrinti, kad pažeidžiami ir energijos nepriteklių patiriantys vartotojai, kurie vis dar bus prijungti prie dujų tinklo, būtų apsaugoti nuo pernelyg didelio tarifų padidinimo. Šiuo tikslu užtikrinti, kad nacionalinės reguliavimo institucijos būtų įgaliotos nustatyti gaires dėl struktūrinio požiūrio į turto, kurio eksploatavimas nutraukiamas prieš iš pradžių numatytą jo gyvavimo ciklą, nusidėvėjimą ir tarifų nustatymą.

II. Didinti vartotojų dalyvavimą ir suteikti jiems galimybių

29. Užtikrinti ankstyvą, skaidrą ir įtraukų bendravimą su namų ūkiais laipsniškai atsisakant gamtinių dujų. Komunikacijos ir dalyvavimo strategijos turėtų būti pritaikytos įvairioms socialinėms ir skirtingų pajamų grupėms, visų pirma pažeidžiamiems ir energijos nepriteklių patiriantiems vartotojams.
30. Vietos ir regioninius laipsniško atsisakymo sprendimus paskelbti bent prieš 10 metų, pateikiant nuspėjamą pagrindinių etapų, pavyzdžiui, naujų jungčių draudimų, laipsniško subsidijų atsisakymo ir tinklo eksploatavimo nutraukimo, veiksmų planą.
31. Teikti namų ūkiams aiškią ir prieinamą informaciją apie pertvarkos priežastis, terminus, teises ir pareigas, paramos priemones ir naudą, pavyzdžiui, mažesnes sąskaitas už energiją, sveikesnius ir patogesnius namus, didesnę energetinį saugumą ir klimato kaitos švelninimą.
32. Užtikrinti, kad namų ūkiai būtų informuojami apie visas perspektyvias energijos alternatyvas, įskaitant galimą dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių vaidmenį, kolektyvinius šilumos sprendimus ir elektrifikavimo būdus, taip pat apie energijos vartojimo efektyvumo naudą.
33. Stiprinti direktyvose (ES) 2023/1791 ir (ES) 2024/1275 apibrėžtus vieno langelio principu veikiančius centrus, kad jie galėtų veikti kaip pagrindiniai kontaktiniai punktai ir namų ūkiams teikti konkrečias ekspertines žinias ir tikslinę paramą,

susijusią su laipsnišku gamtinių dujų atsisakymu, įskaitant turimą finansavimo paramą ir galimas švaraus šildymo bei maisto gaminimo alternatyvas.

34. Parengti laipsniško gamtinių dujų atsisakymo strategijas, kuriose energijos vartojimo efektyvumo didinimas būtų derinamas su švarių technologijų diegimu. Valstybės narės taip pat turėtų teikti pirmenybę paramai pažeidžiamiems ir mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams, teikdamos dotacijas, taikydamos su dotacijomis nesusijusius metodus, pažangų finansavimą, lengvatines paskolas ir kintamas tikslines paramos švarioms technologijoms schemas, susietas su pajamų ar socialiniais rodikliais, užtikrindamos teisingumą ir socialinę lygybę.

III. Tolesni veiksmai

35. Pranešti apie pažangą, padarytą rengiant ir įgyvendinant nacionalinius, regioninius ir (arba) vietos laipsniško gamtinių dujų atsisakymo planus, ir tolesnius veiksmus, susijusius su šia rekomendacija, atnaujinant nacionalinius klimato ir energetikos planus, kurie yra valstybių narių atliekamo išsamaus šildymo ir vėsinimo planų ir į juos įtrauktų nacionalinių pastatų renovacijos strategijų vertinimo dalis, ir remiantis vietos šildymo ir vėsinimo planais.
36. Dalytis geriausia praktika ir duomenimis apie socialinį poveikį, įperkumą ir vartotojų apsaugą įgyvendinant Sąjungos remiamas Energijos nepritekliaus konsultacijų centro ir Merų paktą iniciatyvas.
37. Naudotis esamomis Sąjungos platformomis, pavyzdžiui, Energijos nepritekliaus konsultacijų centru ir kuriama bendra Europos energetikos duomenų erdve, siekiant remti stebėseną, užtikrinti skaidrumą ir dalytis palyginamais socialinio poveikio ir poveikio energetikai duomenimis.
38. Bendradarbiauti su Komisija, reguliavimo institucijomis ir pilietinės visuomenės suinteresuotaisiais subjektais, kad visoje Sąjungoje būtų užtikrintas nuoseklus, sąžiningas ir įtraukus požiūris.

Priimta Briuselyje 2026 04 30

Komisijos vardu
Dan JØRGENSEN
Komisijos narys

